

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta, 1 fl. 80 kr. za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četrt leta 1 fl. 15 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 26. februarja 1862.

Župani, eno besedico do Vas!

Na Kranjskem in menda tudi drugod je postava, ki zapoveduje, naj se oberajo gosence, in če tega nemaren gospodar sam ne stori, naj se zgodi to po županih na njegove stroške, ker gosence so kakor ogenj, ki se širi od soseda do soseda. Al gosenčna zalega je ostala vendar le na sadnem drevju; od leta do leta se vidi, kako neusmiljeno gosence drevje skubejo, da ne mora do kresa ozeleneti. Tem več se je teh merčesov letos bati, ker so se o gorkem poletju preteklega leta in gorki jeseni neizrečeno pomnožili tako, da so sadne drevesa polne gnjezd in gosenčne zalege.

Ti sadnim drevesom tako škodljivi nadlogi se najprej in najlože v okom pride, če si občina ali soseska sama pomaga in ne pričakuje od drugej pomoči. Soseska ima pravico zapovedati, da morajo kmetje gosenčno zalego po svojih vrtilih do določenega časa čisto obrati. Ako ni kakošen gospodar o pravem času gosenčne zalege s svojih dreves spravil, naj župan namesti zanikernega kmeta gosenčne gnjezda in zalege na njegovem vrtu in na stroške njegove obrati dá.

Tako ravnaajo tudi v Švajci, v veliko državah na Nemškem, kakor tudi v nekterih srenjah v avstrijski Šlezii; tako čistijo in oberajo gosenčno zalego po vrtilih nemarnih kmetovavcov na njih stroške; zakaj bi se tudi pri nas tako ne delalo, in nemarni človek ne moral gosenc oberati?

Toraj, župani! Spolnujte marljivo svojo dolžnost, pomagajte si sami, in pomagalo se vam bo. Ako se na druge zanašate, ste gotovo zapuščeni. Pokažimo v vsem, da nismo otroci, ki nas mora gosposka k vsemu siliti; pokažimo, da smo dorastli in da sami spoznamo, kaj nam je v prid, kaj v škodo.

Tkavska ščetica ali veliki striček.

Mašine so v poslednjih letih v fabrikah že marsiktero reč spodrinile; al dosihmal fabrikam, kjer delajo sukno in drugo volnato blago, še ni obveljalo, da bi mogle izhajati celó brez tistih osatovih glavice, ki jih tkavske ščetice (ščetke) ali veliki striček (Weberkarde, Weberdistel, dipsacus fullorum) imenujemo. Tem več pa ko so se pomnožile fabrike za sukno, tem več se potrebuje ščetk.

Čeravno se v dobrih letinah v zgornji Avstrii na leto pridela okoli 80 milijonov takih glavice, in jih spodnja štajarska deželja, zlasti na lipniškem polji, tudi prideluje sila veliko, vendar morajo naše domače fabrike iz ptujih dežel kupovati ta osát, za ktere gré — po statističnih popisih — skor vsako leto en milijon goldinarjev na Francozko. Žalostna nam majka! Toliko lepega dnarja moramo pošiljati na ptuje, ki bi ga lahko domá prihranili.

Suknarji sicer pravijo, da naše domače ščetke niso tako dobre kakor ptuje francozke. Ali je ondi podnebje in zemlja ščetkam bolj prijazna ali da znajo tam bolje ravnati s temi glavici, morajo nas še le večletne skušnje pre-

pričati. To je pa gotovo, da kraj, kjer se ščetice z najboljim uspehom pridelujejo, ne sme presuh biti, tudi ga ostri vetrovi ne smejo preveč preprihivati, ampak bolj v zavetji mora biti; zemlja pa se ščetkam taka najbolj prilega, ki je ilovnata peščenina, in bolj ko je globoka, rahla in zgorej dobra črna zemlja, toliko lepše glavice rodi. Na frišen in močen gnoj se pa sadike ne smejo saditi, sicer zrastejo glavice prevelike in so zlo spačene. Tudi na tem je veliko ležeče, da se glavice o pravem času odrežejo in na zračnem kraju posušijo.

Kar pa se tiče pridelka, je tako bogat, da ga ne prekosí noben drug domač pridelek in še koruza ne. V Hungerbrun-u v zgornji Avstrii se prideluje na oralu zemlje po 100.000 ščetk; ako se cena za 1000 glavice rajta po srednji ceni po 2 gold. 50 kr., dá oral zemlje 250 gold. dohodka, ki ga ne dá noben drug sad pri nas.

(Konec prihodnjic.)

Gospodarska skušnja.

(Zdravilo svilnih črvičev). Gospod Coupin iz Vinjanskega na Francozkem je to-le skusil: V hramu, kjer se židni črviči redijo, naj se v plitve posode, za kar so najbolj okrožniki (talarji) pripravi, dene premogovega katrana (Steinkohlentheer), to je, takošnega, kakoršni se v gaznih fabrikah napravlja; separeca, ki se od premoga napravi, ima neizrečeno zdravilno moč za svilne črviče; zdravi se ohranijo, bolni pa se ozdravijo. — To se prav lahko napravi in nikomur veliko stroškov ne prizadene; celo opravilo je le to, da se nekteri okrožniki z onim katranom tū pa tam po kotih razstavijo, za ktere se ni treba pečati več, kakor da se zopet drug katran na-nje napravi, če se je prvi že izhlapil, kar se pa le malokdaj pripetí. — Pa še drugo važno skušnjo nam je razodel to skušeni mož, namreč to. Metulji, kateri iz svilnih mešičkov (kokonov) izlezejo, naj se nikdar ne vzamejo iz mesta, kjer so se izlegli, ampak naj se pri miru na kraji in mestu, kjer so zapredeni bili, pusté. Taki so veliko krepkeji in bolji za zalego, kakor oni, ki se kam drugam prenesó. Triletne skušnje so to popolnoma potrdile.

(Mramorja pregnati in zatreti). Na Francozkem pokončujejo in uničujejo mramorja z največim pridom tako-le: Za vsakim plugom greste dve osebi, katerih ena nosi v eni posodi olje, druga pa vodo. Brž ko tista, ki posodo z oljem nese, kako mramorjevo luknjo zapazi, curne po gosjem peresu, ki je na enem koncu zamašeno, na drugem pa odprto, 5 do 7 kapelj olja v luknjo, v katero potem ona oseba z vodo nekoliko vode vlije. Kmali na to pribiba marmor iz luknje; krč ga napade; črn postane in v hipu strepetá.

Naznanilo.

(Gaisovih magnetičnih brusov) si je ljubljanska kmetijska družba spet nekoliko iz Würzburga naročila, ki